

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก ศึกษาต้นทุนส่วนเพิ่มและผลประโยชน์ส่วนเพิ่มในการเข้าร่วมเป็นร้านยาคุณภาพตาม โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา และส่วนที่สอง ศึกษาทัศนคติที่มีต่อข้อกำหนดมาตรฐานการรับรองคุณภาพร้านยา และการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ รวมถึงข้อเสนอแนะในการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยาของเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มี 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ร้านยาคุณภาพที่ได้รับการรับรองจากสภาเภสัชกรรม ในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา โดยเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Specific random sampling) จาก ร้านยาคุณภาพที่เป็นของหน่วยงานของภาครัฐ และร้านยาคุณภาพที่เป็นของภาคเอกชน อย่างละ 1 แห่ง

กลุ่มที่ 2 เภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา ซึ่งอ้างอิงจากจำนวนร้านขายแผนปัจจุบัน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 219 ร้าน ซึ่งตามกฎหมายจะต้องมีเภสัชกรปฏิบัติหน้าที่ ผู้ศึกษาเลือกตัวอย่าง 25 % ของจำนวนร้านยาทั้งหมดเลือกทั้งหมด 50 ตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งสองขั้นตอน (Two-stage random sampling) ขั้นตอนแรกเลือกสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามประเภทของร้านยา 3 ประเภท และขั้นตอนสองเลือกสุ่มตัวอย่างร้านยาในแต่ละประเภทใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ดังแสดงในตาราง 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างและประเภทของร้านยาแผนปัจจุบันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทของ ร้านยา	จำนวนประชากร (ร้าน)			จำนวนตัวอย่าง (ร้าน)
	ร้านยาคุณภาพ	ร้านยาที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการ	รวม	
ร้านยาเดี่ยว	4	137	141	33
ร้านยาแบบมีสาขา	1	62	63	15
ร้านยาแบบแฟรนไชส์	6	9	15	2
รวม	11	208	219	50

3.2 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเภสัชกรในร้านยาคุณภาพที่ได้รับการรองจากสภาเภสัชกรรม ของภาครัฐ และเอกชน โดยสอบถามเภสัชกรผู้ปฏิบัติหน้าที่งานในร้านขายยา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถาม สำหรับเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาคุณภาพที่ได้รับการรองจากสภาเภสัชกรรม ในโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา จำนวน 2 ร้าน ได้แก่ ได้แก่ ร้านยาคุณภาพที่เป็นของหน่วยงานของภาครัฐ และร้านยาคุณภาพที่เป็นของภาคเอกชน ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานประกอบการร้านขายยา ได้แก่ ประเภทของกิจการ ยอดขายเฉลี่ยต่อเดือนระยะเวลาตั้งแต่เริ่มดำเนินการ เงินทุนหมุนเวียน รูปแบบในการจัดตั้งร้านยา ขนาดของร้าน จำนวนบุคลากร และจำนวนลูกค้าโดยเฉลี่ยต่อวันที่เข้ามาใช้บริการในร้าน

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนส่วนเพิ่มและผลประโยชน์ส่วนเพิ่มในการเข้าร่วมเป็นร้านยาคุณภาพ ได้แก่ ต้นทุนขาดแจ้งในปัจจุบัน และต้นทุนค่าเสียโอกาส ที่เกิดจากข้อกำหนด 5 มาตรฐานของร้านยาคุณภาพ และผลประโยชน์ส่วนเพิ่มจากการเป็นร้านยาคุณภาพ

2. แบบสอบถามสำหรับเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเภสัชกรผู้ตอบแบบสอบถามและสถานประกอบการ ได้แก่ ข้อมูลเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประเภทของกิจการ ยอดขายเฉลี่ยต่อเดือนระยะเวลา ตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการ รูปแบบในการจัดตั้งร้านยา จำนวนลูกค้าโดยเฉลี่ยต่อวันที่เข้ามาใช้บริการในร้าน โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก

2.2 ข้อมูลทัศนคติของเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ต่อโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยาในเรื่องความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติของข้อกำหนดมาตรฐานรับรองคุณภาพ 5 มาตรฐาน เป็นลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่าแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ทำตามมาตรฐานได้ ทำได้ยากและทำไม่ได้ในมาตรฐาน และทัศนคติ รวมถึงข้อเสนอแนะในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าข้อมูลและสถิติต่างๆ ได้แก่ จำนวนร้านยาแผนปัจจุบัน และร้านยาคุณภาพ เป็นต้น จากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และเอกสารตำราต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเข้าร่วมเป็นร้านยาคุณภาพ ตาม โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบ ใช้วิธีพรรณนาความ

2) ต้นทุนส่วนเพิ่มและผลประโยชน์ส่วนเพิ่มในการเข้าร่วมเป็นร้านยาคุณภาพ ตาม

โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพยาร้านยาของสภาเภสัชกรรม

(ก) ต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental Costs)

เป็นต้นทุนต่างๆที่เป็นผลจากการดำเนินการขอเข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรอง

คุณภาพยาร้านยาของสภาเภสัชกรรม จากร้านยาแผนปัจจุบันเป็นร้านยาคุณภาพ โดยจำนวนต้นทุนทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นจากรายการต่างๆที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด 5 มาตรฐานของสภาเภสัชกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ต้นทุนชัดเจน (Present-Period Explicit Costs)

- ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs)

คำนวณค่าต้นทุนต่อปี เพื่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการ ดังรายการต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 ต้นทุนส่วนเพิ่มในการเข้าร่วม โครงการ แยกตามประเภท

ต้นทุนส่วนเพิ่มในการเข้าร่วม โครงการ
<p>1. ต้นทุนชัดเจน</p> <p>1.1 ต้นทุนคงที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่าอุปกรณ์ดับเพลิง - ค่าผู้เขียน - ค่าเครื่องปรับอากาศ (กรณีติดตั้งเพิ่ม) - การติดกระจกหน้าร้าน - ค่าป้ายเกสซกรและรูปถ่ายเกสซกร - ค่าป้ายร้านยาคุณภาพ - ค่าภาษีป้าย - ค่าจ้างเพิ่มเกสซกรและผู้ช่วยเกสซกร (บุคลากรใหม่) - ค่าป้ายและรูปถ่ายของเกสซกร แสดงให้ประชาชนรับทราบ - ค่าสื่อทวนหรือยูนิฟอร์มของเพิ่มเกสซกรและผู้ช่วยเกสซกร - เครื่องวัดความดันโลหิต - เครื่องวัดน้ำตาลในกระแสเลือด - เครื่องชั่งน้ำหนัก - เครื่องวัดส่วนสูง - ที่วัดอุณหภูมิร่างกาย (ปรอท) - เทอร์โมมิเตอร์วัดอุณหภูมิห้อง

ตาราง 3.2 (ต่อ) ต้นทุนส่วนเพิ่มในการเข้าร่วมโครงการ แยกตามประเภท

ต้นทุนส่วนเพิ่มในการเข้าร่วมโครงการ	
1.1 ต้นทุนคงที่ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับร้านยา - คอมพิวเตอร์ - เครื่องพิมพ์ ที่มีคุณสมบัติเป็นทั้งเครื่องพิมพ์และถ่ายเอกสารได้ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานพิมพ์ - กระดานบอร์ดให้ความรู้ - ที่ใส่แผ่นพับ - ถาดนับเม็ดยา (กรณีเพิ่ม) - ค่าสมัครและตรวจสอบร้านยาของสภาเภสัชกรรม
1.2 ต้นทุนผันแปร	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น - ค่าถุงซีป ที่มีชื่อร้าน - ค่าถุงหิ้ว ที่มีชื่อร้าน - นฉลากยา - ผลตอบแทนของเภสัชกรและผู้ช่วยเภสัชกร จากยอดขาย รายเดือน
2. ต้นทุนค่าเสียโอกาส	<ul style="list-style-type: none"> - ผลตอบแทนของเภสัชกรที่เป็นเจ้าของกิจการในทางเลือกอื่น หรืองานเสริม - ค่าส่งเสริมการตลาดของบริษัทฯ - ดอกเบี้ยของเงินทุน

ที่มา : จากการสำรวจและสัมภาษณ์ฝ่ายงานคุ้มครองผู้บริโภค สสจ.เชียงใหม่

(ข) ผลประโยชน์ส่วนเพิ่ม (Incremental Benefits) เป็นผลประโยชน์ต่างๆ ที่เป็นผลจากการเป็นร้านยาคุณภาพ แต่เนื่องจากผลประโยชน์ส่วนเพิ่มไม่สามารถระบุเป็นตัวเงิน ได้ชัดเจน ดังนั้นในส่วน of ผลประโยชน์ส่วนเพิ่ม จะแสดงข้อมูลในลักษณะเชิงพรรณนาความ เช่น สิทธิประโยชน์ของร้านยาคุณภาพ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ทศนคติ และข้อเสนอแนะ ต่อข้อกำหนดมาตรฐานการรับรองคุณภาพ ของสภาเภสัชกรรม รวมถึงการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นร้านยาคุณภาพของเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ยังไม่ได้เข้าร่วม โครงการร้านยาคุณภาพ

1) ข้อมูลทั่วไปของเภสัชกรผู้ตอบแบบสอบถามและสถานประกอบการร้านยา

2) ทศนคติในเรื่องความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานร้านยา

คุณภาพ ใช้มาตรวัดประเมินค่าแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ทำตามมาตรฐานได้ ทำได้ยากและทำไม่ได้ในมาตรฐาน โดยให้ค่าคะแนนระดับความเป็นไปได้ของมาตรฐาน ดังนี้

ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐาน	คะแนน
ทำตามมาตรฐานได้	2
ทำได้ยากในทางปฏิบัติการ	1
ทำไม่ได้ในมาตรฐาน	0

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลคะแนนของแต่ละมาตรฐาน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และทำการจัดเรียงคะแนนเฉลี่ยหาระดับการให้ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย จากนั้นนำเสนอในรูปแบบตาราง โดยมีหลักเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐาน
1.50 -2.00	ทำตามมาตรฐานได้
0.50 -1.49	ทำได้ยากในทางปฏิบัติการ
0.00 -0.49	ทำไม่ได้ในมาตรฐาน

3) พฤติกรรมของเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในร้านยาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพร้านยา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency), อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางเพื่ออธิบายข้อมูล

4) ส่วนของข้อเสนอแนะในความเป็นไปได้ของการเป็นร้านยาคุณภาพ เป็นการจัดเรียงความสำคัญของข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างเสนอเพื่อให้เกิดร้านยาคุณภาพ จากนั้นให้ทำการรวมคะแนน และจัดเรียงคะแนนรวม จากมากไปหาน้อย โดยค่าคะแนนรวม แสดงถึงความสำคัญของข้อเสนอแนะ